

Södervångs förskola

Ansvarig

Biträdande rektor för förskolan

Upprättad den

2020-04-17

Upprättad av

Biträdande rektor, förstelärare, teamledare

Reviderad den

2020-08-13

Handlingsplan för arbete med språkutvecklande arbetssätt och interkulturellt förhållningssätt

Bakgrund

Utifrån styrdokumenterna är förskolan ansvarig för att skapa en god språkmiljö som ger möjlighet till kommunikation, lärande och utveckling. Enligt Kultti (2014) kommer barn som vistas på förskolan från olika miljöer, kulturer, olika familjeförhållanden samt har olika språkliga bakgrunder. Kultti menar att förskolans val av undervisning och innehåll behöver skapa meningsfulla sammanhang och ge stöd i barnets kunskapsutveckling för att möjliggöra för barnet att ta till sig språket. Genom att använda ett språkutvecklande arbetssätt och ett interkulturellt förhållningssätt kan vi skapa ett intresse och öka medvetenheten om olika språk och kulturer i förskolan. Med Skolverkets definition av ett interkulturellt förhållningssätt menas att verksamheten ska präglas av nyfikenhet, öppenhet och en vilja att ta reda på mer om barnens språk, för att på så sätt öka barnens möjligheter att utveckla alla sina språk. Förenklat handlar det om att sträva efter jämställdhet och öppna för en mångfald av röster samt att ta till vara olika pedagogers och barns kompetenser och erfarenheter, vilket gynnar alla barn i förskolan i sitt språk och identitetsskapande. En annan viktig faktor i arbetet med flerspråkighet är pedagogernas kunskaper om hur man kan ge barn som talar flera språk möjlighet att utveckla både svenska och sitt modersmål.

Vad säger styrdokumenterna om förskolans uppdrag gällande språkutvecklande arbetssätt och interkulturellt förhållningssätt:

Skollagen

Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål (Skollagen, SFS 2010:800, kapitel 8, 10 §). I propositionen till skollagen står det att modersmål är det språk som hen lärt sig som barn i sin hemmiljö (Prop. 2009/2010:165).

Läroplan för förskolan, Lpfö 18

I läroplanen för förskolan står det klart att barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål och förskolan ska ge varje barn förutsättningar för att så sker. I läroplanen står det också att det svenska samhällets ökande internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Förskolan ska därför ge varje barn förutsättningar att utveckla sin kulturella identitet samt kunskap om och intresse för olika kulturer och förståelse för värdet av att leva i ett samhälle präglad av mångfald. I förskolans uppdrag ingår också att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Förskolan ska se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen (Skolverket).

Språklagen

Av språklagen framgår att var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Därutöver ska den som har ett annat modersmål ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål (Språklagen, 2009:600).

Analys av utvecklingsområdet

I samband med de två senaste tillsynerna av Södervångs förskola har det påtalats att förskolan inte har någon tydlig plan för arbetet med språkutvecklande åtgärder, barn med annat modersmål än svenska samt hur vi arbetar för att lära våra barn om olika kulturer. Förskolan har därför under läsåret 2020 valt, att inom ramen för rektorsområdets utvecklingsområde "Anpassad lärmiljö", arbeta med språkutvecklande arbetssätt och interkulturellt förhållningssätt. Detta har vi gjort för att synliggöra hur förskolan arbetar med språkutvecklande åtgärder, samt för att fördjupa våra kunskaper om hur vi på bästa sätt möter upp de barn som talar ett annat modersmål och kommer från en annan kulturell bakgrund.

Syfte

Att få alla barn, oavsett kulturell och språklig bakgrund, att känna sig välkomna, sedda, hörda och respekterade i förskolan utifrån sina förutsättningar. Vidare är syftet att öka alla barns medvetenhet om olika kulturer och människors olika förutsättningar, samt att väcka nyfikenheten och öka kunskapen om främmande språk och kulturer. Utvecklingsarbetet ska också leda till att öka medvetenheten hos pedagogerna samt viljan att verka för ett språkutvecklande arbetssätt och interkulturellt förhållningssätt.

Södervångs definition av språkutvecklande arbetssätt

För pedagogerna på Södervångs förskola innebär språkutvecklande arbetssätt att tydliggöra nya ord och begrepp, samt konkretisera och dramatisera nya ord och begrepp, så att barnen kan tillägna sig dem och använda dem i olika sammanhang. Syftet är att utöka barnens ordförråd och lära barnen att använda nya ord och begrepp i sin kommunikation och berika deras språk.

Södervångs definition av interkulturellt förhållningssätt

För pedagogerna på Södervångs förskola innebär interkulturellt förhållningssätt att ha en positiv attityd till det mångkulturella samhället. Att visa nyfikenhet och viljan att lära känna barnens hemkulturer och språk samt att kommunicera med vårdnadshavare och barn om deras tidigare erfarenheter, åsikter och värderingar så att alla barn gynnas i sitt språk och identitetsskapande.

Nuläge – aktiviteter som redan görs

Konkret synliggörs det språkutvecklande arbetssättet i verksamheten genom att:

- Pedagogerna är närvarande i leken
- Pedagogerna använder ett rikt språk och benämner föremål, känslor och händelser i barnens vardag
- Samtal vid rutinsituationer (måltider, påklädning etc.)
- Sagostund och boksamtal
- Alla barn ges tid för eftertanke och pedagogerna fördelar ordet mellan barnen
- Sång och musiksamlingar
- Tecken som stöd (TAKK) används dagligen
- Bilder som stöd används dagligen (Widgit online)
- Gruppaktiviteter där barnen erbjuds deltagande i kommunikation oavsett språkliga kunskaper.

Konkret synliggörs det interkulturella förhållningssättet i verksamheten genom att:

- Vi har ett bibliotek där det finns böcker som behandlar olika kulturer och miljöer
- Ord och fraser benämns på olika språk
- Pedagogerna är inlyssnande och tar tillvara på barnens erfarenheter
- Värdegrundsarbete sker utifrån ett mångfaldsperspektiv
- Pedagogerna skapar sig kunskap om barnets bakgrund
- Pedagogerna ser olika språk och kulturer som en tillgång
- Pedagogerna tar tillvara barns erfarenheter om deras egna kultur och språk.

Aktiviteter som behöver göras för att säkerställa att vi når vårt syfte

För att nå vårt syfte gällande språkutvecklande arbetssätt behöver vi:

- Säkerställa att språkutvecklande arbetssätt genomsyrar den dagliga verksamheten, genom att ha återkommande diskussioner och kollegialt lärande på personalkonferenser och teammöten, samt vid parplaneringar.
- Synliggöra arbetet med språkutvecklande arbetssätt genom reflektion och analys i våra pedagogiska dokumentationer (halvårs- och helårsanalys).

För att nå vårt syfte gällande interkulturellt förhållningssätt behöver vi:

- Genomföra språkkartläggning i samband med inskolning med start ht -20. Språkkartläggningen görs muntligen, då kommunen ännu inte gett sitt godkännande till att vi lagrar information kring detta.
- Säkerställa att förhållningssättet genomsyrar den dagliga verksamheten, genom att ha återkommande diskussioner och kollegialt lärande på personalkonferenser, teammöten, parplaneringar och studiedagar.
- Synliggöra arbetet med det interkulturella förhållningssättet genom reflektion och analys i våra pedagogiska dokumentationer (halvårs- och helårsanalys).

Inventering av resurser

Förskolan har en hög andel utbildade förskollärare (85 %). Utöver det har flera av förskolans pedagoger fått utbildning inom Tecken som Alternativ och Kompletterande Kommunikation (TAKK). Med hjälp av kollegialt lärande förmedlar dessa pedagoger sina kunskaper vidare till övriga pedagoger på förskolan. Alla pedagoger har egen inloggning till Widgit Online, en webbtjänst där man kan skapa symbolmaterial som kan användas som bildstöd i undervisningen. Förskolan har köpt in litteraturen "Före Bornholmsmodellen – språksamlingar i förskolan" och blivande fem- och sexåringar ska börja att arbeta med detta språkmaterial med start hösten 2020.

Förskolans biträdande rektor är utbildad specialpedagog med inriktning mot språkutvecklande arbetssätt. Tid har avsatts på personalkonferenser och studiedagar, där pedagogerna fått ta del av en föreläsning om språkutvecklande arbetssätt och flerspråkighet av biträdande rektor tillika specialpedagog. Likaså har pedagogerna fått en föreläsning om enspråkig och flerspråkig utveckling av Susan Sayehli, forskare vid Centrum för tvåspråkighetsforskning, Lund.

Vad det gäller interkulturellt förhållningssätt, så har förskolan köpt in litteratur som behandlar flerspråkiga barns villkor. Personalkonferenser och studiedagar har givit möjligheter till diskussioner och kollegialt lärande avseende interkulturellt förhållningssätt. Under hösten 2020 ska Södervångs förskola etablera kontakt med en mångkulturell förskola i Burlöv för att utbyta erfarenheter.

Ansvariga

Biträdande rektor ansvarar för att aktiviteterna prioriteras och diskuteras på personalkonferenser och studiedagar, så att pedagogerna får en gemensam syn på vad det innebär att arbeta med språkutvecklande arbetsätt och att ha ett interkulturellt förhållningssätt i alla möten under dagen. Teamledarna ansvarar för att tid för diskussion och reflektion i arbetslaget avsätts på arbetslagsträffar samt att detta dokumenteras. Varje enskild pedagog ansvarar för att i sin dagliga undervisning arbeta med ett språkutvecklande arbetsätt och interkulturellt förhållningssätt så som det beskrivits ovan.

Biträdande rektor, förstelärare och teamledare på förskolan ansvarar gemensamt för på årsbasis revidera handlingsplanen för arbetet med språkutvecklande arbetsätt och interkulturellt förhållningssätt.

Tidsplan

Under vårterminen 2020 ägnades delar av studiedagar och personalkonferenser åt kollegiala diskussioner, där vi skapade en gemensam syn på vad det innebär för oss på Södervångs förskola att arbeta med ett språkutvecklande arbetsätt och interkulturellt förhållningssätt. Under samma tidsperiod arbetade förskolans ledningsgrupp och förstelärare med att ta fram en handlingsplan för arbetet. Handlingsplanen var klar för remiss till arbetslaget under april 2020 och fastställdes i maj 2020.

Varje enskild pedagog ansvarar för att arbetet startar i augusti 2020. Språkkartläggning var tänkt att göras i samband med inskolning, men då kommunen ännu inte gett sitt samtycke till att vi lagrar information om detta så nöjer vi oss med att muntligen ta reda på barnens språkliga bakgrund.

Förskolans ledningsgrupp planerar så att det ges utrymme för regelbundet kollegialt lärande, avseende språkutvecklande arbetsätt och interkulturellt förhållningssätt, under utvecklingsmöten med start i augusti 2020.

Utvärdering av arbetet sker en gång per termin, i samband med halvårs- och helårsanalys.

Uppföljning och återkoppling

Vid varje terminsslut följer biträdande rektor upp inkomna halvårs- och helårsanalyser, sammanfattar hur arbetet fortskridit samt vad som behöver vidareutvecklas och återkopplar sedan detta till pedagogerna. Pedagogerna pedagogiska dokumentationer (reflektioner och analyser) och biträdande rektors sammanfattningar av dessa ligger sedan till grund för förskolans årliga kvalitetsrapport.